до врахування як неминучих, так й імовірних змін та наслідків процесу еволюції зображуваного досліджуваного: від урахування і до впливів психіки та психології і на творців історії, і на її дослідників та митців слова.

І при всьому цьому необхідно відзначити, що надзвичайно важливі (хай часом і багатослівні) розмови про важливі принципи (історизм, історицизм, документалізм тощо), як і розмови про методи та методики, – перш за все про їх адекватність та ефективність – справді дуже цінні, але якщо ж митець або дослідник справді великий і мудрий, далекоглядний (як у плані ретроспекції, так і в плані перспективи), а тим більше, якщо хтось із них справді геній, то чи потрібно йому вибирати й детально обговорювати на сторінках власного опусу закони й закономірності, принципи й методи, на основі яких він доходить (у даному разі) до історичної достовірності образів і картин світу, положень і висновків ? безумовно, необов'язково – і той, й інший можуть будувати їхні теорії та концепції на знанні й розумінні законів та закономірностей еволюції. А відмінність підходів до роботи митця і науковця полягає в тому, що перший не тільки може (а іноді й повинен) "відходити" від жорстокої послідовності, документально-хронологічної чи фактичної точності, а другий може будувати і положення (й навіть висновки) його дослідження і на всій безкінечності факторів, фактів і фактиків та посилань, і на основі тільки "найважливіших" та "найвизначальніших" із них. Але головним і для митця, і для дослідника є перш за все те, наскільки точно й повно та переконливо (достовірно) відтворюється і процес де термінування та протікання самого процесу історичного поступу в цілому, і природно-генетична та поетапна "вписаність" у нього як кожної окремої історичної особистості, соціуму і т. ін., так і цілих картин світу (з усіма їхніми закономірно-неминучими та казуально-мутаційними порухами та відхиленнями). Але все це разом не означає, що тут пропонується або якась панацея від історичних неточностей (вони в принципі можливі скрізь і завжди) або як ще один догмат – це лише пропозиція одного із досить випробуваних, але не зовсім оформлених творчих чи наукових підходів до відображення й вивчення історії соціуму, етносу, нації, народу й суспільства України.

Більше того, якщо якийсь автор символістичного, абстракціоністичного, декадентського, дадаїстичного, абсурдистського, сюрреалістичного (та й будь-якого іншого формалістичного чи модерністичного та й навіть футуристичного чи якогось подібного) твору так чи інакше відтворює хоча б фрагмент або епізод історичного поступу, його також варто розглянути у поданій тут системі, а не зопалу відкидати тільки тому, що митець творив у сфері так званої "нереалістичної" методології.

УДК 821.161.2-1"19"

ПОЕМА І.КАЧУРОВСЬКОГО "СЕЛО В БЕЗОДНІ" І СУЧАСНИЙ ФОЛЬКЛОР: ТИПОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Конончук Т.І., к. філол. н., доцент

Академія адвокатури України

У статті аналізуються типологічні аспекти відображення голодомору 1932-1933 років, про що йдеться в поемі І.Качуровського "Село в безодні" та сучасному фольклорі. Екзистенційні виміри художнього осмислення трагічного буття домінантно виявляють себе в мотивах, які продуктивно працюють як смисло- і формотворчі чинники.

Ключові слова: голодомор, екзистенція, мотив, типологія, фольклор, поема, діаспора.

Конончук Т.И. ПОЭМА И.КАЧУРОВСКОГО "СЕЛО В БЕЗДНЕ" И СОВРЕМЕННЫЙ ФОЛЬКЛОР: ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ / Академия адвокатуры Украины, Украина.

В статье анализируются типологические аспекты отображения голодомора 1932-1933 годов, о чем идет речь в поэме И.Качуровского "Село в бездне" и современном фольклоре. Экзистенциальные измерения художественного осмысления трагического бытия доминантно представлены в мотивах, которые продуктивно работают как смысло- и формотворческие аспекты.

Ключевые слова: голодомор, экзистенция, мотив, типология, фольклор, поэма, диаспора.

Kononchuk T.I. I.KACHUROVSKY'S EPIC POEM "COUNTRY IN THE ABYSS" AND MODERN FOLKLORE: TYPOLOGICAL ASPECTS / The Academy of Advocacy of Ukraine, Ukraine.

The article deals with typological aspects of 1932-1933 famine representation in Ukraine given in the epic poem "Country in the Abyss" by I.Kachurovsky and in modern folklore. Existential dimensions of tragic existence artistic comprehension are dominant in motives which are productive as sense and form creative factors.

Key words: famine, existence, motive, typology, folklore, epic poem, diaspora.

Українська література напрацювала значний доробок у художньому осмисленні трагедії голодомору 1932-1933 рр. в Україні. Предметом літературознавчого аналізу окремих аспектів художніх текстів даної тематики стали в основному прозові твори. Про це йдеться, зокрема в працях М.Жулинського, М.Слабошпицького, Р.Мовчан, Н.Тимощук та ін. Ліро-епічні тексти спеціально досі не залучалися до аналізу. За об'єкт дослідження взято поему І.Качуровського "Село в безодні" та зразки сучасного фольклору, зокрема народної прози, де йдеться про події в Україні 1932-1933 р. Предмет дослідження – екзистенційні виміри осмислення трагедії голодомору 1932-1933 років. Метою передбачено виявити в поемі І.Качуровського та сучасній народній прозі типологічні аспекти екзистенційних вимірів, з'ясувати їх смисло- і формотворчу функції.

До українського читача поема І.Качуровського "Село в безодні" прийшла лише 2006 року, хоча загалом це вже було її четверте видання. Попередні випуски у світ зреалізовані в діаспорі й написана поема давно. Як дізнаємося з переднього слова І.Дзюби до книги, перше видання твору під назвою "Село" вийшло в Новому Ульмі, в Німеччині, 1960 р. [1], пізніше твір друкувався з уточненою назвою: "Село в безодні".

Твір складається з частин, які є своєрідними окремими сюжетами-історіями, що створюють калейдоскоп подій. Починається поема з чітко означеного часу – це 1942 рік, коли ліричний герой, розуміємо автор, прибуває в рідне село Крути, що на Чернігівщині, бачить рідну живописну природу. Картини типологічні з Шевченківськими в поемі "Сон", у інтродукції, коли йде підготовка читача до сприйняття наступних драматичних подій, які розгортаються на тлі розкішної природи, контрастують до неї своєю трагічністю. Так і автор поеми "Село в безодні" після опису живописних картин пейзажу каже, що не все благополучно в селі: жінки вдома, а їхні чоловіки й сини на фронті. Подальші частини твору – це історії, розказані авторові, емоційно пережиті ним, з них вимальовуються трагічні сторінки української історії в ХХ ст., починаючи з організації колгоспів, усуспільнення майна, розправи над господарями, яких прозвано куркулями, картини хлібовикачування й залишення селян напризволяще, на вірну смерть.

Автор розмірковує про причини трагедії і дає відповідь: "Самі ж і винні… Таж тоді в двадцятім, / Не боячись поразок і негод, / Ми вірили у запалі завзяття, / Що все-таки піднімемо народ. / "Величний змаг!", "Святий огонь іде!"…/А тут по селах хлопці, як орли, – Всіх армій дезертирами були… / Та не пішли також і до своєї…" [2, 51]. Письменник акцентує увагу на двадцятім році, що фактично був наслідком 1918 р., кульмінаційною подією й розв'язкою якого стала трагедія під Крутами. Розповіді І.Качуровського про моторошні факти з 1932-1933 рр. стосуються села Крут, звідки автор родом. Письменник не говорить про самоочевидний вияв наслідків Крутянської трагедії в подіях 30-х років, але вже звідти, з 1918 р., починалася історія голодомору. Й тому глибоко символічно, що поетична розповідь про село в безодні базується на фактах в основному з села Крути, про які розповіли письменникові земляки, про що засвідчує авторський коментар до поеми, чим означено її документально-автобіографічний дискурс. У коментарі, наприклад, читаємо таке: "Перший розділ повністю автобіографічний. У другому – селянин, який врятував дзвона, – це Михайло Шуста з села Крути. Мені оповідали, що четверо дядьків ледве стеребили того дзвона на воза… Про вивезених у поле дітей оповідала мати тих дітей – моїй матері. Матеріял для четвертої розповіді дала мені Тетяна Дяченко (також із села Крути), ім'я закопаного куркуля – Симон Нещерет, імена активістів – змінено" [2, 55]. Звернімо увагу на авторський акцент на гуманістичному дискурсі коментаря: письменник змінює імена активістів, але імена жертв і тих, хто допомагав приреченим, зберігає. Як-от і далі читаємо: "До певної міри автобіографічна "Дощова ніч" – саме такої ночі нас потай, садами й городами, вивіз із села козак села Крути Кіндрат Нещерет. У 1933 році він помер з голоду. Хай буде світлою пам'ять його…" [2, 55]. На географічну широту охоплення свідчень очевидців вказує така, зокрема, думка: "До останнього розділу використано, дещо модифіковану, оповідь Івана Охмата (зі степової України)…" [2, 55].

Художня розповідь І.Качуровського про документальне, що в основному відбувалося під Крутами, складає типову картину українського буття 30-х років. Це підтверджується типологічними картинами у свідченнях очевидців, а ці тексти-документи є фактично народним оповіданнями про фантасмагоричну українську дійсність, є зразками сучасного українського фольклору. Нині, в незалежній Україні, надруковано дуже багато книг у центральних видавництвах і в регіонах України про неймовірну українську реальність кінця 20-х – у 30-ті роки ХХ ст., що починалася з примусового усуспільнення майна, примусового створення колгоспів, репресивних заходів стосовно непокірних, що виявлялося в планах до двору, невиконання яких вело аж до виселення господарів (як про це написав у повісті "План до двору" Т.Осьмачка), до фізичних розправ; потім село поетапно входило в голод; свідчення фіксують діяльність активістів, залучення ними до хлібовибирання дітей-піонерів ("Куркуль, віддай хліб!" – з такими вигуками ходили піонери по хатах, про що оповідає й художня проза в текстах В.Барки, М.Потупейка, А.Гудими та багатьох інших письменників); з народних свідчень постає діяльність буксирних бригад, прозваних "червоною мітлою": ходили з металевими палицями-щупами, знаходячи в найпотаємніших схованках те, що припасалося для порятунку сім'ї, дітей, аби не померти голодною смертю. Знаходячи, забирали все до зернини, до картоплини, до квасолини, а надворі була ще тільки осінь 1932-го. Тому селяни передбачали, що може їх чекати за таких обставин. Тим більше, коли вже

забирали не хліб чи щось інше їстівне (того нічого вже не було) – забирали одяг, рушники, вишиті сорочки, вишиті скатерті, якесь інше ще добре майно. Й уже велося не лише про позбавлення національної пам'яті – велося про те, що вже голодним і виміняти хліба не буде на що. Отже, тільки смерть.

І.Качуровський, даючи автокоментар до поеми, посилює розуміння її документальної основи, підводить до адекватного сприйняття моторошних картин голодної дійсності, які відтворює натуралістично жорстко, не жаліючи читача, бо хоче дати відчути весь жах буття. Хоч це все одно лише рецепція, а селяни були, були! в тій моторошній апокаліптичній реальності. В.Барка (1908-2003), як й І.Качуровський, свідчить про документальну основу свого роману "Жовтий князь", що написаний в 1958-1961 рр. у еміграції, а перевиданий вперше в Україні лише 1991 р. У передньому слові до українського перевидання автор зазначив: "Для сюжету в романі "Жовтий князь" основа складалася з постійно збираних подробиць протягом четвертини віку від самого лихоліття і до початку оформлення тексту – в 1958 році. … Головна частина в змісті набагато зложилася також з особистих вражень.., власні спостереження доповнювалися спогадами багатьох співвітчизників: спершу, до війни, це зберігалося в пам'яті, а починаючи від 1943 року покладалося в записи" [3, 25].

Здається, що І.Качуровський бере до поеми найстрашніші в переживанні трагедії голодомору факти й цим хоче ствердити, що "на світі жодна мова друга / Не має для страждання стільки слів" [2, 19], хоча реалії відбуваються в українській райській природі. Але "оманна світлість в цій оманній тиші. / Тут, саме тут, скорботи і жалі, / І біль, і жах, і муки найчорніші, / Вдивитись тільки в очі матерів" [2, 19]. Асоціативним образом постає картина художника Г.Синиці "1933", де в контексті розкішної природи і колишнього велелюддя на пригірку хата стоїть пусткою, до неї веде стежка, заросла бур'яном, а на передньому плані собака – підняв голову виючи.

У поемі "Село в безодні" І.Качуровський не відділяє материнського горя, яке принесла війна з чужинцями, від того, що довелося спізнати в роки при "своїй" владі на рідній землі. Тому далі авторська увага зосереджена на подіях давніших від Вітчизняної війни – страшних тридцятих роках. Лаконічна паралель, що виникає перед фантасмагоричними картинами голодомору, виявляє авторське прагнення привернути читача до роздумів про причини тяжких українських уроків.

У другій розповіді, наприклад, подана картина вивезення на сніг, за село, до урвища, дітей "не обутих, напівголих", "троє менших заплакані, а старше не плаче" [2, 26]. "Та й перевернули сани просто понад яром… Нехай мерзнуть. Нехай гине куркульська порода" [2, 27]. Безвинні й безпорадні діти. Такими ж безпорадними були 225 кобзарів, які в грудні 1934 р. були зібрані немовби "на сльот певцов" до Харкова й вивезені за місто. Там їх зіпхнуто в урвище й розстріляно, бо співали думу про голод. Вивезені на сніг куркульські діти могли стати свідками про страшне лихоліття, а співці про неї оповідали, отже, й перші, й другі заважали творити міф про новий, благополучний соціалістичний рай. Але істина виявляє себе в документах, у поетичних і прозових текстах, побудованих на документальній основі. Ці тексти, зрозуміло, переслідують насамперед не естетичну мету, а інформаційну – розповісти про те, що насправді було. Наприклад, як свідчить в одному з листів до автора цієї статті В.Барка про свій роман "Жовтий князь": він переписував його чотири рази, щоб не склалося враження, що він щось перебільшує чи нагнітає, а якщо буде суд історії, то щоб цей твір був на ньому документом. Прикметно, що автори, пишучи про 1932-1933 рр., знову й знову переживали трагедію, яку важко читати, свідомість протестує сприймати такі страшні, неймовірні факти, а писати, безумовно, було морально набагато важче. Маємо запис, наприклад О.Гончара в його "Щоденнику" про те, що він не зміг би писати про голод, хоча він все-таки написав. Лаконічно, у вставній новелі в романі "Людина і зброя", що вийшов 1960 р., і сказав багато про об'їждчиків, про канібалізм, що вгадується в одкровенні персонажа, який боявся сам залишатися в хаті. Як, до речі, написав і М.Стельмах у романах "Дума про тебе" (1962) та "Чотири броди" (1979). Це лаконічні думки, але сьогодні вони розшифровуються містко й бататопланово. Факти знаходять підтвердження в розповідях-оповіданнях очевидців. Як і в прозі інших письменників та поемі І.Качуровського, в народних оповідях знаходимо контрастні картини благополучного життя, коли ще селянин почувався господарем своєї долі, й моторошні, в яких передається виживання-вмирання в роки голоду. Наприклад: "Уявіть собі велике казкове село, в якому є великий ставок з високою греблею, на якій простяглась широка дорога..." [4], або "Це було велике й гарне село. Посеред села стояла церква й школа. Поза селом, на пагорбі, при дорозі стояли вряд млини-вітряки, далі тягнувся ліс аж до Моринців..." [5]. Чи такий приклад: "Старші в'яжуть снопи й вкладають у копиці, а ми, молодші, придивляємося до роботи, бачимо, як в'яжуться перевесла, як ловко схоплюється частина покосу й туго зв'язується в сніп. Посильно допомагаємо старшим, вчимось любить поле, і батьків, і працю, і сонце, і вітер, і селянське життя, і рідні простори..." [6]. Або: "Наше село велике й гарне, тому й назвали його Велика Бушинка..." [7, 93].

А подальші епізоди позбавлені світлих фарб, вони типові для всіх регіонів України, крім західних областей, котрі до 1939 р. не належали до Радянського Союзу. Зрідка оцінки ситуації, щоправда на початковому етапі організації колгоспів, не позбавлені гумору: "Одного осіннього вечора чи вже було

ближче до півночі секретар райкому тов. Здоренко послав п'ять хлопців за бабою Одаркою, щоб привести її до сільради й з'ясувати, чому вона перечить своєму діду вступати до колгоспу. Ми наказ виконали й бабу привели. Тоді її став переконувати тов. Здоренко в перевагах суспільного життя. Але Одарка не піддавалась на агітації секретаря райкому. В неї був залізний доказ того, що в гурті вона не виживе. Аргументом для цього вона наводила факт з поросятами, які купила недавно в Обухові на базарі. От, каже, я купила двоє поросят і дала їм їсти в кориті, так те, прокляте, которе нахабніше, відбило мордою слабшого, само з'їло, а те осталось голодне. Так і мені прийдеться в гурті, як тому поросяті" [8].

Оповідаються типові факти поводження з тими, хто не погоджувався вступати до созу: "тієї ж ночі тата заарештували (восени 1932 р. – *Т.К.)* і відправили в Лисянську в'язницю. Тієї ж ночі, після арешту тата, в нас з дому забрали все, що було: з комори – пшеницю, чечевицю й бодню з салом, з повітки – корову, пару коней, сани й увесь господарський інвентар.., а з хати забрали мамину скриню, ту, що на її весілля батьки подарували в придане. Забрали з усім майном: це – полотно, сукно, вишивані рушники, вишивані сорочки, домоткані рядна. Мамин кожух і татову бекешу, що висіли на жердці, зняли й кинули у віз... Ранком того ж дня комсомольці й активісти приїхали возами цілою бригадою з залізними шпичками, ізколупали увесь двір і город і забрали з льоху всю картоплю й буряки, бочонки й бочки з квасиною" [5].

Як виживали на безхліб'ї? Про це оповідається в усіх народних спогадах, у художніх текстах. Наведемо кілька ілюстрацій: "Хто дужчав, ішов у ліс, видирав сорочачі яєчка, шукав слимаків, трави, які можна їсти. Пекли на сковороді з лободи млинці, якщо їх так можна назвати. Збирали квітки з акації, розтирали в макітрі, робили "пампушки". Від них дуже сильно нудило" [7, 106]; "Їли жолуді, лушпиння квасолі, бруньки з липи, викопували на скотомогильнику дохлих коней..." [7, 313]; "Скоро поїли собак (кішки розумніші, повтікали до лісу й там здичавіли). Ловили горобців, споживали жаб і слимаків. Прогрес – хоч за жабами наздогнали Європу..." [7, 454]. Або: "Що було їстівне, все господиня змішала докупи й виліпила маторженики, на вигляд плесковаті котлетини, але темніші... Смак був тяжкий і прикрий... Тільки виголоджені шлунки приймали корм, який колов то в одному місці, то в другому і їдкою вагою тиснув під грудьми" [3, 175-176].

Народ було доведено до канібалізму. Ці наймоторошніші факти не оминає в поемі І.Качуровський [2, 33-34], про них оповідає сучасний фольклор: убиває збожеволіла з голоду мати свою дитину [4]; убивають чужих, ловлячи чи заманюючи; йдеться про непоодинокі факти продажу холодцю з людського м'яса на базарах [9]. А поховання втрачає споконвічну українську ритуальність, традиційність: "Того дня, коли померла сестричка, помер і братик. Поклали їх у ночви й так і поховали разом" [10]; "Тата завезли на одне кладовище, а брата Федю – на друге. Ми не знали, де їхні могили. А трьох братів менших мама сама поховала дома в садку. Дорогенька моя мамочка! Оце треба було все їй винести на своїх руках і у своєму серці" [11].

Тексти фіксують збайдужіння до смерті: "Весна 33-го була дуже страшна. Я бачила, як мертвих людей везли на цвинтар, навіть ноги звисали, скільки багато їх було на тій гарбі, а хоронили – просто кидали в одну яму всіх, і ніхто за ними не йшов і не плакав, бо люди мерли, як мухи: по дорозі, в городі – й се з голоду" [7]. Цей спогад типологічний з картинами художниці Н.Марченко, в яких у реалістичній манері зображені сільські вулиці з мертвими й напівживими, типологічні з фотографіями тогочасного Харкова – тоді столиці України, котрі широко відомі нині в мережі Інтернету.

Проте в текстах присутній і гуманістичний мотив, як це показав І.Качуровський, оповідаючи про тих, хто допоміг його родині врятуватися; факти милосердя знаходимо й у народних оповіданнях, у інших художніх текстах, як-от у В.Барки, особливо у фінальних сторінках роману: всі члени родини Катранників – центральної в романі – померли, крім одного – останнього пагінця роду – Андрія: сирота знаходить пораду й підтримку в односельців-сусідів, котрі ще лишилися живі. Втративши свого сина, вони запрошують до себе Андрія разом перемагати лихо [3, 259].

Причини голоду постають зі змісту народних оповідань, художніх текстів, які створені для фіксування всенародної трагедії і для її осмислення. Це тексти-уроки. Це узагальнюючe-оціночні сентенції, як-от: "Якби мене спитали, що страшніше – голод чи війна, я без роздуму сказав би – голод" [7, 340] або: "І досі, буває, в газетах пишуть нібито тоді саботували хлібозаготівлі й іншого виходу, як силою забрати хліб, просто не було. То неправда! Хлібозаготівлі не було, була тотальна хлібовикачка під дулом нагана" [7, 54].

Отже, поема І.Качуровського "Село в безодні", як й інші тексти про трагедію 1932–1933 рр. в Україні, виявляє характерну типовість, масштабність переживання голодомору, експресивно відтворює екзистенцію моторошного буття. Написана уродженцем села Крути, де сталася, можливо, найбільша трагедія України, поема містить, за авторським задумом, глибоко символічну настанову на майбутнє. Як поема, так і зразки народної прози про події голодомору 1932-1933 років чітко виявляють мотивний дискурс, він виконує потужну смисло- і формотворчу функцію в тексті. Мотиви типологічно означують час і простір художнього буття персонажів, багатоаспектно виявляють їх екзистенцію. Аналіз

типологічного в поемі І.Качуровського "Село в безодні" та народній прозі виявляє перспективність наукових пошуків, зокрема, при залученні інших текстів означуваної тематики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюба І. Вірність собі / Іван Дзюба // Качуровський І. Село в безодні. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія, 2006. – С. 5-14.
2. Качуровський І. Село в безодні / І.Качуровський; [Передм. І.Дзюби]. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія, 2006. – 85 с.
3. Барка В. Жовтий князь: Роман / Василь Барка; [Передм. М.Жулинського]. – К.: Дніпро, 1991. – 266 с.
4. Записано 15.05.1993 р. від Головко Раїси Іванівни, 1923 р. народження, уродженки с.Новоіванівка Баштанівського р-ну Миколаївської обл.
5. Записано 25.12.1993 р. від Волос Любові Яківни, 1925 р. народження, уродженки с.Верещаки Лисянського р-ну Черкаської обл.
6. Записано 15.11.1992 р. від Дядечко Клавдії Панасівни, 1928 р. народження, уродженки с.Липняжка Добровеличківського р-ну Кіровоградської обл.
7. 33-й: Голод: Народна Книга-Меморіал / [Упоряд. Л.Коваленко, В.Маняк]. – К.: Радянський письменник, 1991. – 584 с.
8. Записано 02.03.1993 р. від Шішманцева Георгія Даниловича, 1940 р. народження, уродженця м.Києва.
9. Записано 14.01.1993 р. від Терещенко Олександри Юхимівни, 1914 р. народження, уродженки с. Журжинці Лисянського р-ну Черкаської обл.
10. Записано 09.01.1993 р. від Варнавської Наталі Артемівни, 1920 р. народження, уродженки с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл.
11. Записано 25.01.1993 р. від Сивачук Лідії Тимофіївни, 1927 р. народження, уродженки с. Дзенгелівці Маньківського р-ну Черкаської обл.

УДК 821.161.2-3.09

АПОЛОГІЯ КНИЖНОСТІ В КИЄВОРУСЬКИХ ЛІТОПИСАХ

Коржовська О.В., аспірант

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Стаття присвячена дослідженню апології книжності у києворуських літописах та сприйняттю книжного слова як осягнення вищої істини.

Ключові слова: апологія, книжність, літописи, сприйняття, автор.

Коржовская О. АПОЛОГИЯ КНИЖНОСТИ В КИЕВОРУССКИХ ЛЕТОПИСЯХ / Житомирский государственный университет имени Ивана Франко, Украина.

Статья посвящена исследованию апологии книжности в киеворусских летописях и восприятию книжного слова как освоению высшей истины.

Ключевые слова: апология, книжность, летописи, восприятие, автор.

Korzhovska O. THE APOLOGIA OF BOOKISHNESS IN THE CHRONICLES OF KIEV RUS / Zhytomyr Ivan Franko State University, Ukraine.

The article is dedicated to study to apologia of bookishness in the chronicles of Kiev Rus and perception of book word as mastering the high truth.

Key words: apologia, bookishness, chronicles, perception, author.

Проблема апології книжності у києворуських літописах розроблена фрагментарно, оскільки давньоукраїнські твори практично ще не були об’єктом наукового дослідження в такому аспекті. Якщо зважити на те, що в найдавніший період розвитку української літератури (епоха Київської Русі) створено пам’ятки, які належать до середньовічного типу, то виникає питання про специфічні особливості